

VM/1206/03.01.00/2010

02.06.2010

Valtiovarainministeriölle

TALLETUSSUOJAN KATTAVUUTTA KOSKEVA ALOITE

1. Nykyinen lainsäädäntö

Talletussuojadirektiivin (94/19/EY) 7 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, ettei talletussuoja koske joko lainkaan tai täysimääräisesti tiettyjä tallettajia tai talletuksia. Direktiivin liitteessä I on luettelo 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksista. Suomessa on näistä otettu käyttöön ainoastaan poikkeus (1), jonka mukaan toisen luotto- tai rahoituslaitoksen talletukset on suljettu pois suojan piiristä.

Poikkeus (11) kuuluu seuraavasti:

"11. Sellaiset talletukset, joista tallettaja on yksittäistapauksena saanut luottolaitokselta korkoja ja rahoituksellisia etuja, jotka ovat myötävaikuttaneet laitoksen rahoitustilanteen vaikeutumiseen."

2. Esitys sellaisten talletusten sulkemiseksi pois talletussuojan piiristä, joihin liittyy poikkeuksellisen korkea korkolupaus

Komission vuonna 2007 tekemän selvityksen mukaan 18 / 27 jäsenvaltiota on sulkenut edellä mainitun poikkeuksen (11) mukaisesti suojan piiristä talletukset, joista tallettaja on yksittäistapauksessa saanut luottolaitokselta korkoja tai rahallisia etuja, jotka ovat myötävaikuttaneet laitoksen rahoitustilanteen vaikeutumiseen.

Finanssialan Keskusliitto esittää, että valtiovarainministeriö sisällyttäisi vielä valmiilla olevaan luottolaitostoiminnasta annetun lain muutosesitykseen säännöksen, jolla sanottu talletussuojadirektiivin liitteen I poikkeus (11) otetaan käyttöön myös Suomessa. Talletussuojadirektiivin muuttamisen yhteydessä tulee samalla huolehtia, että sanotunlainen poikkeusmahdollisuus säilyy tai vaihtoehtoisesti sanottu sääntö tulee osaksi harmonisoitua direktiiviä.

Talletussuojan piiristä voitaisiin siis sulkea pois talletukset, joista yksittäistapauksissa annetut korot ja rahalliset edut ovat myötävaikuttaneet talletuspankin taloudellisen tilanteen vaikeutumiseen. Talletukset, joille tarjotaan merkittävästi korkeampaa korkoa kuin markkinoilla yleensä, ovat talletussuojan kannalta ongelmallisia. Ylimitotetut korkolupaukset, joihin tallettajat ovat tarttuneet, saattavat olla osaltaan

johtamassa siihen, ettei talletuspankki enää selviydy sitoumuksistaan. Jos tässä yhteydessä todetaan talletuspankin maksukyvyttömyys ja siitä johtuva Talletussuojarahaston maksuvelvollisuus, kyseiset korkeat korot korvataan nykyisin rahaston varoista muiden tallettajien saatavien rinnalla. Tällaisten talletusten täysimääräistä korvaamista Talletussuojarahaston varoista ei voida pitää yleisesti hyväksyttävänä.

Direktiivin poikkeus liittyy sanamuotonsa mukaan tilanteeseen, jossa korko tai muu rahallinen etuus on saatu yksittäistapauksessa (*on an individual basis*). On tavanomaista, että esimerkiksi määräaikaistalletusten korko- ja muut ehdot räätälöidään asiakaskohtaisesti. Nämä tilanteet kuuluisivat tyypillisesti poikkeussäännöksen soveltamisalaan. Jos talletuspankki tekee julkisesti yleisölle tarjouksen talletuksesta, jonka korko- tai muut ehdot ovat muiden markkinoilla toimivien tarjouksiin nähden poikkeuksellisen korkeat, herää kysymys, voisiko tällainen tarjous olla poikkeuksen piirissä. Jokainen talletussopimus tehdään yksilöllisesti. Poikkeussäännöksen perusteluissa tulisi määrittellä, milloin kyse on direktiivin tarkoittamalla tavalla yksilöllisesti saadusta korosta tai rahallisesta edusta.

Talletussuojadirektiiviä muutettaessa tulisi lisäksi harkita, voitaisiinko kyseisen talletussuojapoikkeuksen osalta luopua vaatimuksesta, jonka mukaan korkoa ja rahallista etua on annettu yksittäistapauksessa. Voi olla tilanteita, joissa suojaa olisi syytä rajoittaa myös niissä tapauksissa, joissa vakiokorkoinen talletustarjous on suunnattu julkisesti yleisölle. Näin erityisesti silloin, jos luvattu korko on epätavallisen korkea suhteessa markkinoilla yleisesti maksettaviin korkoihin.

Arvioitavaksi tulee lisäksi, mikä vaikutus tallettajalle annetulla korolla ja rahallisella edulla on ollut talletuspankin talouden negatiiviseen kehitykseen. Tällaisen arvioinnin tekeminen on käytännössä mahdollista vasta jälkikäteen. Kokonaisarvioinnin tästä voisi tehdä esimerkiksi Finanssivalvonta.

Jos yksittäinen talletuspankki olisi tarjoamassa selvästi muita toimijoita korkeampaa korkoa vastaanottamilleen talletuksille, pankille tulisi asettaa velvollisuus kiinnittää tallettajien huomiota epävarmuuteen, joka liittyy talletussuojan kattavuuteen tässä tapauksessa. Tämä vaatimus korostuu erityisesti tilanteessa, jossa talletuspankilla on kasvanut riski siitä, että maksuvalmiuden tai vakavaraisuuden säilyttämisessä riittävällä tasolla tulee ongelmia. Talletuspankin tiedonanto- ja huolellisuusvelvollisuutta on syytä näissä tilanteissa korostaa. Ehdotamme samalla, että tällaista velvollisuutta koskeva lisäys tehtäisiin myös talletussuojadirektiiviin.

Poikkeussäännöksen tarkoituksena olisi vaikuttaa ennalta ohjaavasti sekä talletuspankkeihin että talletajiin näiden arvioidessa talletusehtoja. Säännös voisi herättää tallettajia nykyistä useammin arvioimaan eri talletuspankkeihin liittyviä riskejä. Talletuspankkien tulisi puolestaan nykyistä tarkemmin arvioida, ovatko tarjottu talletuskorko ja muut etuudet oikeassa suhteessa pankin taloudelliseen tilanteeseen niin, ettei korkeilla korkolupauksilla heikennetä liiaksi toiminnan kannattavuutta.

FK esittää kaikkeen edellä sanottuun viitaten, että luottolaitostoiminnasta annetun lain 105 §:n 4 momenttiin tehtäisiin esimerkiksi seuraavanlainen lisäys:

*Talletussuojarahasto ei kuitenkaan korvaa toisen luotto- tai rahoituslaitoksen saamia eikä talletuspankin 45–48 §:ssä tarkoitettuihin omiin varoihin luettavia eriä. **Rahasto ei myöskään korvaa saamia, joihin liittyen tallettaja on yksittäistapauksessa saanut talletuspankilta epätavallisen (tai vaihtoehtoisesti: poikkeuksellisen) korkeita korkoja tai muita taloudellisia etuja, jos nämä edut ovat myötävaikuttaneet talletuspankin taloudellisen tilanteen vaikeutumiseen.** Rahasto ei myöskään korvaa saamia, jotka perustuvat rikoslain 32 luvussa---*

3. Muita suojattavia talletuksia koskevia ehdotuksia

Rahoitusmarkkinoiden muutosten seurauksena ja viimeaikaisten kokemusten perusteella on syytä laajemminkin pohtia, miten voidaan rajoittaa talletussuojajärjestelmään liittyviä ns. moral hazard -ongelmia. Esitämme lisäksi valtiovarainministeriön harkittavaksi seuraavat ehdotukset.

Korkojen sulkeminen pois talletussuojan piiristä

- A. Yksinkertaisin malli korkojen poissulkemiseksi olisi se, että avoinna oleva korko maksukyvyttömyysvuodelta jäisi suojan ulkopuolelle. Talletussuojan piiriin kuuluisivat näin ollen vain pääomat. Sellainen korko, joka on jo tiliehtojen mukaisesti liitetty pääomaan, kuuluisi normaalisti suojan piiriin. Ehdotus on laskuteknisesti yksinkertainen, millä on erityistä merkitystä, jos korvausten maksuaikataulu edelleen lyhenee.

Nykyistä luottolaitoslain 105 §:n 1 momenttia voitaisiin muuttaa esimerkiksi seuraavasti:

Talletussuojarahaston varoista korvataan talletuspankissa tilillä olevat ja tilille vielä kirjautumattomat maksujenvälityksessä olevat tallettajan samassa talletuspankissa olevat saamisten **pääomat**, kuitenkin enintään 50 000 euron määrään asti. **Rahasto ei korvaa maksamattomina olevia korkosaamia.** Jos tiliä käytetään sijoituspalveluun siten kuin sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 55 §:n 2 momentissa säädetään, korvaus maksetaan kuitenkin mainitussa laissa tarkoitettua korvausrahastosta siten kuin mainitun lain 6 luvussa säädetään.

- B. Toisena vaihtoehtona voisi olla, että tietyltä ajanjaksolta kertyneet korot jätettäisiin suojan ulkopuolelle maksukyvyttömyyden toteamishetkestä riippumatta. Talletussuojarahasto ei siis korvaisi sellaista korkoa, joka on kertynyt talletuspääomalle esimerkiksi viimeisen 6 tai 12 kuukauden aikana laskettuna talletuspankin maksukyvyttömyyden toteamisesta. Korkokertymä laskettaisiin sovitun

korkeuhdon mukaan. Tässä ei olisi merkitystä sillä, milloin korko on sovittu maksettavaksi talletustilille.

Mallin heikkoutena on laskutoimituksen monimutkaisuus. Voitaneen myös pitää jossain määrin ongelmallisena, että jo tilille hyvitetystä koroista on pidätetty lähdevero. Talletuspankin maksuvelvollisuus suojan ulkopuolella oleviin saamisiin nähden kuitenkin muodollisesti säilyy, vaikkei saaminen kuuluisi talletussuojan piiriin.

- C. Kolmas vaihtoehto perustuu samaan perusajatukseen kuin kohdassa B. Suojan piiriin eivät kuuluisi sellaiset korot, jotka ovat kertyneet pääomalle viimeisen 6 tai 12 kuukauden aikana. Poissuljettavaa korkokertymää ei kuitenkaan laskettaisi sovittu korkeuhdon mukaisena, vaan laskennallisen keskikoron mukaisesti. Suomen Pankin tilastoista on saatavissa keskikorot eri tilityypeille (avista, määräaikaistalletus, yliyön korko).

Tämän mallin heikkoutena voidaan nähdä se, että poikkeuksellisen suurten korkolupausten mukainen ”ylikorko” jäisi kuitenkin suojan piiriin. Direktiivi-liitteen poikkeuksen (11) käyttöönotto toisi kuitenkin tähän ratkaisun. Myös tätä vaihtoehtoa koskee se, mitä edellä on todettu laskutoimituksen monimutkaisuudesta ja lähdeverosta.

FK:n näkemyksen mukaan vaihtoehto A olisi edellä esitetyistä korkomalleista toteuttamiskelpoisin.

Korkeiden korkolupausten vaikutus vakavaraisuusvaatimuksiin

Eräs keino tasapainottaa korkeiden korkolupausten aiheuttamaa riskiä olisi nostaa kyseisen talletuspankin vakavaraisuusvaatimuksia sillä perusteella, että pankki on vastaanottanut talletuksia markkinatilannetta korkeammalla korolla. Jos talletuspankki ottaa tietoisesti riskiä tarjoamalla korkeampaa korkoa kuin markkinoilla muutoin tarjotaan, pankin tulisi huomioida tämä omassa vakavaraisuusvaatimustasossaan. Näin ollen pankin omaa pääomaa olisi kasvatettava vastaamaan lisääntyntä riskiä.

FINANSSIALAN KESKUSLIITTO

Helena Laine
johtaja